

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Ragaineje kas pen-
nyčią išdūdamas, kaktūja prie arcziausiojo
pusto ar per gromatnešį apsteliūtas ant
bertainio meto 35 peningius, su prinešimu
į namus 50 peningiu. Ir pati laikraščio
spauštuvė priima apsteltiavimus.

Apšakymai į Niamuno Sargą įstatomieji
kaktūja po 10 peningiu už kogną smulkeis
raštais išspausť eilę ir yra šio laikraščio
spauštuvėje priimami. — Gromatas dėl
laikraščio rašomas priima rėdytojas Ra-
gainėje (Ragnit).

Mr. 6.

Ragainėje petnyčioje 31. oktobėrį

1884.

Užtarimas Lietuviškojos kalbos.

(Ir woliškai.)

Jš toli nū Prusu galo,
Jš senosios Lietuvos,
Kur kuršei gintarą walo,
Esam šen atėjusios.

Ten karūs senei žaibawo
Szwiesus sentėwui kardai,
Tūs pažit Kryželnink gawo,
Tebšwiczia dar ju wardai.

Bet kaip Brandenburks pradėjo
Prusu šiaurę suwaldyt,
Ji širdis tūjau mylėjo,
Jam norėjo priklaustyt.

Reikiant už karalių nerti
J kowas anksti, welai,
J laimėjimą, į smertį
Wis ji sekėm, wis mielai.

Wokietija weik prajuwo
Waldant šyl neprietieliams,
Wis Lietuwinink wėrnas buwo,
Wėrnas kareiwis Wokiecziams.

D ereliui mus atfiekiant,
Jš garbė aughtesnė wis,
Jū dražiaus, aughtžiaus jū lekiant,
Džiaugėsi ir mus' širdis.

Mes nepyktam ant broleliu
Tą erelį sekancziu,
Mums wis skamb widuj širdeliu:
Kas mums pyks tarp Wokiecziu?

Werkdama tik tur gedėti
Jau dukte Lietuwininku,
Grandzei werkdamu minėti
Tu dienu senowisšku,

Kad wainai be prispaudimo
Džiaugėmės senos kalbos,
Kad dar mergos be baudimo
Sekė kalbą notynos.

At, patilo šiandien žmonės
Mus jartit, mus baugit;
Skarbą pilngįj žegnones,
Musu kalbą pabaibyt.

Tą, kurioj senowė gaudžia,
Tą jie sumin lyg nekūs,

D meilius balsus mums baudžia,
Herderiui patikusius.

Toks, kūs kalbą rods pažįsta,
Ją žawin, ją negal kėst,
Toks už durin išsidrįsta
Diewo žodį mums numest.

Alė ne! toks nežawina,
D kas jin', bau nor žawit!
Kas be walgio įrakina,
Ar šakai, kad nor žudyt?

Alė, nenor! — at, tefšino —
Syk mus', maldos tur nutilt;
Ką tėwai mus šyl mokino,
Turim lyg žeme užpilt.

Alė, nenor! — tą giest į smertį,
„Muttersprache, Mutterlaut“,
Mums tai tik reik iššineri
Ir lyg naują šturą gaut.

Alė, nenor — tik mus nupratin
Nū širdžių gimdytoju,
Wiglą swetiną išplatin
Tarp waiwu ir motynu.

Alė, nenor: kalba senoji,
Motynos išindyta,
Tik šalin tur, bus naujoji
Su gwoltu igirdyta.

Alė, nenor: tik tur waisei
Meilyj mislyt, permanyt,
Ten Lietuwinink, lyg paukšteliš,
Žodį paslui tur šakyt.

Alė, nenor: tik mus' wėrnhybė,
Senas buds, sėna wėra,
Ir linksmumas, ir gėrybė
Nykt tur su sėna kalba.

Alė, nenor, tik tur augiti
Repabausť gimine,
Kur iš misliu nor baugiti
Pono baimę, šąsinę.

Alė, nenor, tik tur augiti
Bediemyštes lyg twanus;
Kas piktus galės baugiti,
Kad šiantims jiems bus šlanus?!

At, kaip širdys nelabumą,
Kurs jau randas, ištriwos,

Širdys laikancziuos wėrnumą
Dėl karaliaus, dėl wėros!

At, kaip širdys nelabumą,
Kurs mums grumzdžia, ištriwos,
Širdys wis už jus drašumą
Ji smerties janczianczios!

Jusu, aughtosios žiuponės,
Jusu melbziam werkdamos:
Jūs iš meiles, iš malonės,
Jūs gailėkitės kalbos!*)

D-ras G. J. J. S. isz/Gr.

*) Šita giesmė tapė 1879 m. Berlyne
cėcorėnei deputacijono Lietuwininkiu mergaicziau
lietuwiškai ir woliškai paskaityta.

Wytantas, Lietuvos Didysis Runingaitis.

Rašo P. A. Crupinelis.

(Priemazga.)

Wytantas pasiľko Lietuvoje su ne per
bideliu buriu, bet wienok užėmė Gradnų.
Štai atėjo Jagėla su didžiu waisku ir
wėl atėmė męstą ir pilį. Wytantas nenu-
liudo. Kryžokai geidė nauju apėru ir
įsiai įkrinko iš didžiunu žemaičių Meiza-
budą, Dirketelį, Rukundą, Jaušką, Dautšką,
Ragelį, Skuczių su kitais ir nusiuntė jūš
pas Kryžokus dėl nauju derėjimu. Butwo
padarytas kitas suderėjimas, žinoma, nau-
dingas dėl Kryžoku. Surengtas naujas
waissas 1390 m. Spaliu (oktoberio)
mėneshyje Wytantas su Kryžokais pasirodė
pas Wilnių ir apšautė jį iš wisu pusiu.
Apštus škaitlius begunu iš Wilniaus kas
dien daugino Wytanto stiprybę. Šeštąjį
dieną suwienytieji kareiwai užėmė žemąjį
pilį. Gaisras ir liepsnos widuryje baissus
piowinyš padarė baimingą išnaikimą.
Rašo, kad tada prajuwo apie 14 tū-
stancziu žmoniu. Jš Stirgailos šalies
prajuwo kunigaikštis Kirigaila, iš šalies-gi
Wytanto — kunigaikštis Tautwilas ir
wienas iš Kryžoku wadowu, gromas Al-
gardas Gogenšteinas. Wpaulė paslui
aughtąjį pilį. Ezionai wadžiojo Lentas
Moskojewskis ir tolią įtaise joje apgin-
tumę, kad priešiniškai ne jokiū budu įą

negalėjo jįmti. Apgulimas prasivisko iki pradžios lapkričio (nowemberio). Wytantąs atsitraukė. Mostowstui ant pašalpos pribuvo karalius Jagėla. Nu- liudes Wytantąs dėl priverstas buvo su- grįžti pas Kryžotus.

Metuse 1391 i Bartenšteing, Wo- kieciu miestą, kur Wytantąs gyveno su savo šeima, atkeliavo nu Mafswos (Muskawos) kunigaikščio Bazyliaus pa- gabė i jaunę mataką Anastasę Zopiją, Wytanto dukterį. Ji iškeliavo jūreimis iš Danškos; per Plestową ir Naumestį (Nowgorodą) parkeliojo i Mafswą, kur 21 dienoje sausio m. (januarijaus) buvo suvenčiamojimas. Ar tai ne dvyminai, kad Mafswos Didysis kunigaikštis siuncia jieškoti pacios pas žmogų išwarytą iš tėwiškės, gyvenantį neištikima malone Kryžotui! Argi nerodo toš atsitikimas, kaip didei garbino Wytantą kaimynai ir twirtai tikėjo, kad jo ištremimas iš tėwiškės nebus ilgą ir kad giminytė su tokiu kunigaikščiu, išfigaršinusi savo išmincia ir narybe (drąhybe) gal buti kiekvienam atsitikime naudinga dėl wieš- patystės?

Tūse pacziuse metuse Wytantąs su Kryžokais ir su atsidamuseis jam Žemai- czeis ir Lietuwiniškais dėl pradėjo karo darba. Paėmė Wilkistio, Merezciaus, Gradno ir Wydos twirtynes (pešungas); prisiartinio prie Wilniaus, bet nūprosnai. Jagėla nualsitas hitais namineis karais welyjosi sustaikyti su Wytantu. Jis nusimantė pas jį pasiuntinius — Enrikį, sunį Žemownto, Blocko kunigaikščio, dėl suderėjimo. Wytantui taip pat jau senėi ikyrėjo jo ištremimas ir neaplenčiamoji sandora su Kryžokais. Suderėjimai tapė padaryti: Wytantąs laimingai pabėgo nu Kryžotų, atkako i Wydą, kur jo Jagėla su Edwile laukė, pasiti wisi nukeliawo i Wilnių, ir czia Wytantąs su ištikime tapė pakeltas ant sofo Lietuwos Didžiojo kunigaikščio. Stigaila gawo i dalinį Kryjową.

(Dar ne wistas.)

Pamokslai apie galwiju ir awesliu auginima ir ghdyma nuo nekuriu ligu.

(Priemazga.)

Czia dabar dar syki placziaus pasa- tytime:

Kaip auginti kumelukus ir werškus?

I.

Kumelė kumelinga, jau gerai prieš atšwedimą, tur buti išwalnyta nu sunkios proces, atskirta nu kitu arkliu ir pastatyta pašajingoje wietoje. Su ja kerifas tur kū meiliausei apšieiti. Tai gerai, kada keliatas kumelingu kumeliu stow wienoje wietoje, tada košna iš ju jau pagal sawo pacios priegimtį yra atšizurinti ont sawo kaimynitiu. Geriausei, jeigu kumelė gal buti pasiataoma wietoje, kur jai apšcei yra ruimos ir kur ji gal atsigulti.

Prisiartinant atšwedimui kumelė-mo- tyna nerimsta, gul, sten, atšizur ant sawo pilwo, pueziasi; tekmemyje atširanda dau- giaus pieno, ir t. t. Kumelė laimingai atšwedusi nėšo daugiaus nu gaspadoriaus nereikalauja, kaip tiktai, idant jis ją pri- dengtu su tokiu nors uždangalu ir dūtu jai gėralo, imdamas ant $\frac{1}{4}$ lyterio awi-

žiniu miltu ir $\frac{1}{4}$ lyterio wafarinio wan- dens, taip pat mažumą pieno ir nu 2 iki 4 žaliu kiaušiniu, o taip pat ir gero šieno; awižu ir šalto wandens mažausei per pusantros dienos po atšwedimo ne- reikia dūti. Trecioje dienoje jau galima dūti abrašo (akselio) pridėdant supiaustytu smiklu (runkuliu). Runkulei — tai labai geras pašaras atšwedusioms kumelėms, nės padaugina pieną ir gerai pasotina.

Kumelutą tūjaus atšwedus reikia dūti motynai aplaizyti. Atširanda kumelės, labiausei pirmutinį kartą atšwedusios, kurios nenor sawo waiko laizyti — tada reikia kumelutą nugarą druska apibarstyti; toliaus po aplaizymo kumelutą reikia privesti prie tekmens, idant išžistu pir- mutinį pieną, paprastinai sėra wadinamą. Tankei atsitropija, jo kumelės, katiliojimo nemėgstancios, nesidūda žisti — tada pakelus dekinę priešakinę koją, kaipo dėl apkalimo (aplaustymo), reikia kumelutą prileisti prie tekmens iš kairės pusės ir tol turėti kumelės koją pakelus, pakol ku- melukas prišizis; tokiu būdu kumelė pripras- tylai stowėti kumelutui žindant.

Nekurie gaspadorei tur piktą įpratimą išmilkti pirmutinį pieną, ir tai labiausei iš karwiu, buk tai dėl to, jog tas pienas nėra sveikas. Tai wieni nekai, nės pati priegimtis tą pieną sutaiso dėl kų tik at- wesliu kumelutą ir werškutą, idant jiems widurius iškoptu, ir dėl to tai tą vir- mutinį pieną reikia išžindyti.

Kumelutą iki aštuniu dienu reikia laikyti stalbe — wieną kartą dėl to, jog yra dar per silpnas, antrą syki dėl to, jog dar jis be sawo iškados negal žiurėti i šwiesą.

Aštunioms nebelėms suėjus reikia pradėti kumelutą kerti, iš pradžios jam būdant kiltu wandens su miltais, pa- šliaus tiek cypstu awižu, kiek galės suesti. Geriausei stalbe, kur kumelukas stow su kumelė, pakabinti lowelį wis pilną awižu. Toliaus, jeigu kas nor — ir to nekados nereikia gailėtis — arba jeigu kumelė mažai pieno tetur, reikia kumelutui, nero- kšiant pieno motynos ir awižu, dūti dar gerti karwės pieno; prie to ji galima pripratinti apwbniojant pirštus su števeta ir padūdant jūš jam cziulpti. Dėl to tada jau nu wienos karwės reikia wisią pieną kumelutui pasiarti, meliant tiesiog i ryšką, iš kurio kumelutą girdome; ant dienos tai reikia daryti 2 iki 3 kartu.

Aštunioms dienoms suėjus ir gražiam orui esant apie pietus reikia iškelti kumelė su kumelutą ar ant diendaržio ar kur kitur pasilaikyti ir pašokineti. Nu toliaus, jū ilgiaus kumelukas gal palikti ant šwėžaus oro. Norint waziūti su wesencija kumelė, reikia iš lengwo ir ne toli waziūti.

Kumelutą prie kumelės mažausei sep- tynis mėnesius reikia laikyti, žindyti; jū ilgiaus — jū geriaus. Per ištisus metus kumelutą reikia lūbti awižomis ir geru kienu; dobilu galima dūti tiktai tada, kada nebebus kito pašaro; žalius ganyklos nekados. Iš kumelutą prastoto pirmiše metiše pašliaus nekados nebeislauffime gero arklio, nors jį geriausei lūbtumėme.

Labai tankei kumelutams per daug prišizindus arba persiedus pilwas sugenda, arba be perstojimo oran eina, arba gauna pilwo užkietėjimą. Abėjuse tada atsitiki-

mūse gerai yra kumelutui, uždūti 1 iki 2 stiklu raudono wyno.

Antrūse ir trecziuse metiše žiemos laike wietoje awižu galima yra wartoti sėczką arba kaponę iš smulkei sulapotu žirninii šiaudu, witiu ir šieno. Gerai yra porą sykiu ant nebelės kaponę aplaistyti apy- suriu wandenimi. Wafariška ganykla galime naudoti tikrą ir dobilinį pudymą. Tame tai laike, tai yra nu pirmu iki tre- cziu metu jauną arkli reikia pratinti prie cypstijimo jo šepetziu ir šiaudais, prie pakelimo koju — kų galime padaryti abrašką būdami. Prieš abrašką užbarstant reikia, idant lowis butu išgrandomas — tada geriausia walanda brizgila užmauti, nės tada arklys nenurindams laukia abrašo arba kaponės. Abrašką padawę galime jau jį prie lowio pririkti ir pra- dėti cypstyti pakeldami jam kaip prie palešigawimo kojas — wis tai kas diena reikia daryti su kantrumu ir apdumojimu, idant jaunu arklio nesumarudytum, nės šep niktis pas jį pasiliks ant wisados. Jei randasi sawwalninku arkliu, tai wi- šimet tam žmogus yra kaltas, nės arklys jau iš prigimimo yra paklusnus. Jeigu kartais jis žmogaus nelsauso, tai tiktai dėl to, kad nesupranta, ko ans nu jo nor.

Kas mets pawafaryje wisiems jauniems arkliams reikia aplyginti ir iškopti nagus, idant jie gerai augtu; to nepildant papra- stinai arkliu nagai esti nedailūs ir ploškti — tai jau yra arkliu kliutis.

Tretiems metams pasibaigus arkli weli reikia pastatyti ant abrašo iš awižu ir pradėti jį wartoti dėl lengwios proces prie wežimo ir afeczioje — reikia san- goties, idant wežimas nebutu per sunkus, nės tada arklys negalėdamas waweiti gal susimarudyti; taip pat nereikia dwieju jaunu arkliu kintyti i wieną wežimą, bet wisiomet jauną, nepripratusi prie wežimo arkli reikia kintyti su senu gerai išmokytu arkliu.

(Dar ne wistas.)

Tai wis taip daro su mumis.

Witėnai tai yra žiemos iš žemowės apšestas Lietuwinišku gaspadoriu ir ina- miu ir tik retoje wietoje girdėti wofiskai šnekant. Mano motinėle nei žiandien nekalt, nei wakar nekaltėjo ir nei ryto nekaltės wofiskai, to dėl kad nemoka. Taiqi ir ne dymai, kad aš jos sumumi budamas iš jaunu dienu negalėjau wofisk- kai išmokti šneketi, kaip tie, katrie augtus mokslus tur arba iš jaunu dienu wofisk- kai šneka. Praste kad ir supratau, bet žodis i žodį kalbėti nesisekė. Man mos wofiskai pradėjus šneketi, anie iš manes ims jūktiesi wis pilwas susieme. Kartą tikos prie mėnesienos su keleis Wofiezeis pasiwaikštinėti. I kalbą stojes ir tares: „Der Mondschein scheint schon schön!“ ušfi- trankiau ju apjūka, buk aš kunežiskai mokas, o ne wofiskai. Gawan gražų wardą, kurio wienot neatkartoju, gana aišku, kad mane ant jūko laike. Ale ar tai wisi wargai? Tik palauk, išgirsi ir daugiaus. — Tikosi kad turejau po sudžios akiu per liudininką pasistoti. Man nenorint wofiskai kalbėti, ponas sudžia V. norejo mane i kasejimą įmėdinti. „Tu turi sudžios kiaušyti, ko tawes paklaus ir kaip tawes paklaus, to- kioje kalboje turi ir atšiliepti!“ Bet

bijodamas, kad ne tynėzifkai pradėciau kalbėti ir neušitraukciau apjūta, tefal-
bėjau tik lietuvifkai; nės tifejausi, kad
lietuvifkai kalba ir ponui sudziai L.
(kurjai Lietuwininkas yra ir lietuvifkai
moka) bus suprastineje už tynėzifkaję.
Po daug margu su wifokeis biaureis tara-
lais tapiau lietuvifkai klaufinėtās. Pirmā
wienof paklaufe, ar žalnerius ešas buwēs,
o man pasafius, jog nebūwēs, liepė žal-
nerifkai pasifstoti, žandus iškūsti ir t. t.
Išklaufineje paleido. — Dar ne wifkas.
Sawo žwejoje bežwejudami turėjome su
nekuriumi būnmiftru susibarti. Būn-
miftras dar nū pirm to dienos girtas
norėjo mus wifus senu dienu ufininkus
užmufti, o kaimyną Począ ir kaunei ap-
daužė. Ritur nebebuwō galima taip prie
sudžios teifhybės jieftkotiēs. Parafes iškundę
iki žemės wietuininko (štotsanwalto) gawau
termyną pas tą patį poną sudziai L., kurjai
jau manę wieną kartą kamantinėjo. Mažumą
pawelawau, už tai manę iškėtino. Ezią
dieną kalbėjau sawo wos suprantamoje
wofifkajoje kalboje, nės nenorėjau poną L.
supykinti, atsimindamas, kaip aną išt ant
mufu kalbos buwō ištutēs. Man mentai
wofifkai temofant kelis kartus atfikarto-
damas klaufinėjo. Jau wieną ir antrą
kartą perklaufinėjus ir trecią kartą klaufi-
ant, „kaip ilgai mane waltije laife“,
(pirmā faktiau po pusę adynos, bet dabar
wėl miflyjau, kad reikalas pridėti) atfilię-
piau, jog adyną. Sukūlo ant manęs:
„Tu melagi, kam tu melāji, ar tu nefekei
pirmā, kad tik pusę adynos tawę waltije
laife?“ Rą miflyjau, nenorėjau pasafyti,
gerai žinodamas, kad haufmą pakels.
Sakiau, kad tamfi buwō ir to del nemaciau
žegorėlio, to del gal buti, rafi ir pusę
adynos tebuwō. Eziūmi mano klaufinė-
jimas baigėfi. Užfirustinau apmiflydamas
tūs žodžius, kuriūs faktiau ir kuriūs gawau
girdėti. Kad būnmiftras mano kaimyną
už tūs žodžius „kam tu mufu žwejoj žwe-
joji?“ jafydamas „warft du, frēt, my
nuch duce?“ per ausį mufia, kad anšai
į smittis fukrinta, tai ponas sudziai L.
pritardamas fako: „Tai ir gerai, kam ir
privalo tofjai palaifts buras tofi poną
ducūti!“ — Tai lafai! Žeigu ans wagis
tawo jawus nū augfto wagia, tai dabof,
kad jį newardifi „tu“, nės tada jis tur
pilną tiesą taw wieną per antaušį rēžti,
nės taip jut ponas sudziai pawelchia.

Martynas Jankus.

Alpera ikradimu mufu dienoje. (Priemazga.)

Pasilikau wienas; nēkas negalėjo rafi
išt manęs jūktiesi; fepeczei rōdēs fhwelnei
ir greitai dirbą; negalėjau inženėrystēs
pagundai prieftifstengti! Drąsei ant ploto
išt sawēs einanciojo fepetinio pataifo už-
lipau. Tik brunkft! fkaudžius kirczius į
alkunes gawau. „O“, pamiflyjau, „turi
rankas prie kuno priglaufsti.“ Ale kepures
fepetęs! Iškagftis! Buwau užfimirfęs sawo
fkeblinę feperę užfidiėti — prie to buwau
aughtas kaip gardas, o mano ikradimu
pilnasfis prieteliūs nē wienmeczui tamburui
nebuwō tifes! Aflos plotas leidofi žemyn,
dalidwi kepures fepeczio apglaudufios su
feriūta spauda mano galwą apdirbo ju
pekifkfku greitumu, taip kad pamiflyjau,
nei wieną ūdos fšlypelį nepasiliksent fweifku.
Bandžiau nulipti, wienof tokiūs fkaudžius

stumiūs nū ftriejanczių fepeczių ranku
gawau, kad prasidziugau wēl stacijas be-
stowis. Laimingu budu plotas, mano
kūni taip funtiam befsant, wēl nufileido.
ir fīs nēwētifkafis daigtas fuftojo. Afis
pusē be umo atwērēs pamacziau Wytoli
prieš sawę bestowint, kurjai jūkfais netri-
wojo. Buwau labai perpyktēs: wiena pusē
mano ilgai ir dabotینگai kawotofios
barzdos man fferfai per weidą, antroji į
milą fuwelta už pafaušio nufukta, o mano
plaukai nei kalno wifkūnē į dangų kēlefi!

„Tu gali jūktiesi!“ fufukau, margingai
sawo plautus nors kiek-tiek dawadydamas.

Wytolis jūkfais ftiptdamas kalbą atgawęs
fakē: „Ale žmogau, ištener! Ar tu ne-
matai, kad fīfai dymwafis pataifas, ne
tofiam Gofijatui, koks tu, fīfatas? Žei
tu butumbei bandēs, kaip taw pirmā
faktiau, tai jį bucziau į tikrąjį augfti
pastates.“

Dabar turėdamas pats jūktiesi prašiau,
kad manę į mano ftubą nuwēstu, nės buwō
reikalas zerfole sawo wifą fufwėrimą
apfiurėti.

„Kofia graži didē ftuba!“ fufukau įq
pamates.

„Beje, tai buwō mano nabafstininko
awyno ghwenamoji ftuba, ten įbudawojime
miegodawō. Stow ten mažesnē lowutē,
kurioje afį gatawas efu niegoti, jei tu
bijotumbeifi. Taw yra fīta milžino lowa
pastathta. Ale fīczion afį taw daug turū
aprodyti. Kadangi tamfi yra, pirmiaus
gašą uždegfiu, koftai per elektrystę nufidūda.
Kelnorėje menkiaupei dwylifa elektrykfku
baterijū ftow, wifas butas yra wielomis
pertrauktas. Dabar fīurē: fpaudis ant
fīos baltofios pumpos wielas į pasifrutū-
nimą fūgabena, elektromagnetas gaibį
atdaro ir tame mirkfnyje fūziebia elek-
trykfka fībirkfstēle ant degtuwō ir gašą
užbega. Ale tai dar nei išt tolo ne wifkas!
Matai aną kartelę prie lubu augft fīburio,
jī yra išt dwiejų metalu, kuriu wiena per
farkfti daugiaus ištšipleczia už antrąjį, del
to ir kartelē įfarkftėjusi tur lenktiesi; prie
to jī paspaudžia ant kelianczios rankos,
turi atlaužia padarynę, laifancziąjį lan-
gingezias atwiras, ir fīos su wiena plunkfna
užfidaro, prie to pakelia išt jo gūlio fworį,
kurjai ant žemės nubėgdamas gardynūs
užtraulia.“

(Dar ne wifkas.)

Iš swetur.

Mafkolija. Mufkawoje wēl wiburnje
fīo mėnefio studentai pradėję nepafajūti
išt priežasties fumišimu prie Ryjowo uni-
wersitēto. 110 studentu tapē fūmta; jie
būf norėje uniwersitēto fpaufstuwēs langus
iškūfti.

— **Petrapiļē, 23. okt.** Rufu caras
pafūjoje žemės ištawimo prowoje prafu-
dytuju fešiemis smerczio korawonę perfeite
į priverftą darbą Siberijoje ant wifo
amžiaus ar išt 15 metu. Du tapē gaditu.
Riti mažesnēs korawonēs gawō. — 25. okt.
wēl tapē keli ant smerczio prafudyti žmo-
nēs gaditi. Eziā Rufijoje wieni nepafajai;
Diewas žino, kad Rufija nufiramdys...

Italija. Pietinėje dalyje 21. okt. dar
51 žmogus fufirgo, išt kuriu 37 mirē.
Ezeip jau fīs maras einąs mažyn.

Hyūnas. Rynėzai dymwū budu su Pran-
cuzais karą wēda. Žemės waldžia prefias
ištšaczufi ant galwū ir aftrutu Prancuzū.

Už galwą wryiaufiojo Prancuzū wadowo
fiulo 50000 markū ir mandaryno (mini-
fterio) urėdą. Už apėmimą ir fupufstijimą
Prancuzū aftrutu fiulo nū 500 iki 500000
markū.

Iš Wofietijos.

Berlynas, 23. okt. Cēcorius išt Ehy-
maringū nū fīdabrinēs fwoodbos Hohen-
coleriū kunigafkēziū fweifas fūgrįžo.

— Pufto czebyjimo kafēs jau įtaisomos.
Puftai turēs imofėjimus wieno ir daugiaus
markū priimti prieš knigas czebyjimo kafēs,
kurias parodant prie kōžno pufto bus
galima imofeti. Piningai nū 1. fefancziojo
mėnefio 3 % užtfēfajami ir 14 dienu
atfakūs iškūkami. Imofėjimai ant gero
sawo metus dar neturincziuju taip pat gal
nufidūti su tūm dawadu, kad iškūfėjimas
pirm 21 meto amžiaus netur nufidūti, o
prie wergifkūju pirm apfīmedimo. Apfīu-
nai gal baig bo ju priešūra ešancziuju
wafku taip pat eše pufto imofeti.

Braunfwėikis. Prufija kelanti be wal-
dzios ešanczių Braunfwėikio fēmutę prie
karalystēs pataiffti. Kumberlantz erciftis,
fūmus Jurgis V. būmufiojo Anoweriu
karaliaus, arcziū fīafis gentis mufufiojo
Braunfwėikio erciftis, ištides iki wifu
Ciropos karalifku dwarn offtą, kad Braun-
fwėikio waldžią į sawo rankas patimas.
Pati žemē prašanti cēcoriaus, kad kara-
liuno fūny, princą Wilhū, erciftū fīemē
įftatytu.

Danška. Anšai Piotrowifkis, kurjai fa-
kēfi jamdytas ešas Bismarkū nufanti, po
karawonēs atlikimo per Torus tapē Mafko-
liū waldžiai atidūtas.

Iš Lietuwoš ir Rytprufiū.

Ragainėje 28. oktobērį konzerwathwai
su daugumu treczbalio balfu prieš lybe-
ralus laimėjo.

— Ešwējus pufto padawadyjimas pawe-
lyja, kad dabar depefēs ir nefrankawotos
primamos. Žei kartais ant pufto negali
prieiti, tai tofią depefę ant poperiaus
furafēs o ant wifkaus padėjes, kad tai
telegramats, į gromatneczį (ir į gelstēl-
wēzimio gromatneczį) gali įmesti. Pini-
gai už depefę nū apturētojo įtraukiami.

Rusnē. Ražin kofs ten rafėjās pro-
nēša Tifšes ceitungai tą naujieng, kad
mufu Lietuwininkū drabužei ir kalba wis
daugiaus prapūlanti. Kad giminės dra-
bužei prapūla, tai teifhybē, tai prie wifu
giminiu yra, ale kad kalba prapūlanti,
tai ne per labai wėrytina; jī neprapūla,
bet naifinama ir gaifhinama yra mufu
priešinininku. Ar tafai žmogelis wifai
nēžino, kad paczioje Rusnėje nē žodelio
lietuvifkai nemofina? Su ryftē rafi
waifams kalbą ištšila. Ražin kaip kaimy-
nams patiftu, kad ju waifai wos į fuile
atejē ir wofifkai temofedami turētu su fī-
fū prancuzifkai ar rufifkai kalbėti?

Eziłofareziamā. Wifkitofē nū
1. nowemberio tampa atdarhta pagalbos
puftwietē, kurią p. Bekman'as waldys.

Sfūrutē ir Gumbinē su dau-
gumu keliu balfu konzerwathwu kandidatą
ištšyrē.

— Daug kartū tur žmogus ryte ant
termyno atēiti; jam belaukiant išt po pietu
nufitefia, jis tur tofiu budu bereikalo
fugaifti, o doro užmofesczio už fugaiftimą
negauna. Sudžia kitą fīfį 10 ar 20 dalyfū

